

Fem utfordringer til Isaksen

SKOLE

Tone Tellevik Dahl

Torbjørn Røe Isaksen måtte inn i sitt tredje år som kunnskapsminister før han leverte sin første stortingsmelding om regjeringens skolepolitikk, «Fag – Fordypning – Forståelse». Men i stedet for å ta valg om fremtidens skole, er hovedtiltaket i meldingen en utredning til 20–30 millioner kroner som vil være klar tidligst i 2019.

Stortingsmeldingen var varslet som en oppfølging av Ludvigsen-utvalgets utredning, som den rødgrønne regjeringen satt ned.

Utvalget utredet viktige spørsmål som:

- Hvilke kompetanser vil være viktige i fremtidens samfunns- og arbeidsliv?
- Hvilke endringer må gjøres i fagene for at elevene skal stå rustet for fremtiden?
- Hva vil fremtidens skole kreve av lærere og skoleledere?

Ludvigsen-utvalgets tydelige anbefalinger om fornyelse av skolefagene og mer læring i dybden har fått bred støtte i Skole-Norge. Det er bra at utredningen følges opp gjennom en egen stortingsmelding, men det er skuffende at kunnskapsministeren ikke klarer å gi føringer for hvordan fagene skal fornyes eller hvordan vi kan få mer læring i dybden i skolen. Ethvert pedagogisk standpunkt og enhver form for opplæringspraksis ser ut til å kunne passe inn Høyres nye skole.

Jeg vil derfor utfordre kunnskapsministeren:

1. Når vi vet hvor viktige de første skoleårene er, hvorfor har du ikke vurdert mål for elevenes læring på hvert skoletrinn de første

NØLENDE: Det er mange viktige spørsmål om framtidens skole kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen nøler med å ta stilling til, skriver Oslos skolebyråd.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

årene? I dag har vi bare mål på 2. og 4. trinn, og mange elever går videre til nye nivåer i opplæringen uten å ha med seg det de trenger fra de første årene i skolen.

2. Når du sier at fagene gaper over for mye, hvorfor har du ikke bedt fagfolk vise deg hvor kuttene bør tas? Fag som norsk og samfunnsfag kan sies å ha overfylte læreplaner, mens målene i fag som mat og helse og fremmedspråk er samlet på

gir du ikke lærerne verktøy for dybdelæring? Slinkere læreplaner er alene ingen garanti for dybdelæring. Lærere sier til meg at pedagogisk kompetanse, tid til hver enkelt elev, læremidler av høy kvalitet og tilgang til alternative læringsarenaer og utstyr er minst like viktig.

4. Når vi vet at elevene er minst motiverte på 10. trinn, hvorfor legger du ikke opp til at elevene kan få flere

faglige utfordringer i ungdomsskolen? Det ligger store muligheter til å bruke fagene mer strategisk, både for å holde på elevenes motivasjon og for å forberede dem bedre til

videregående opplæring.

5. Når det er dokumentert at elevene ikke er godt nok forberedt på høyere utdanning, hvorfor skaper du ikke

sammenheng mellom innholdet i videregående opplæring og høyere utdanning? Studieforberevende videregående skole kan ikke være en frittsvevende satellitt, uten kobling til høyere utdanning.

Dette er fem av mange eksempler på viktige spørsmål i skolen der kunnskapsministeren unngår å ta stilling. I stedet snakker Isaksen videre om det alle er enige om: om at skolen har for mange mål, om at kunnskapskolen og dannelsesskolen ikke skal være motsetninger og om at de praktiske og estetiske fagene ikke skal være «pustehull» i skolen.

I mangel på skolepolitikk presenterer kunnskapsministeren i stedet involvering av lærere i oppfølgingen av meldingen som et nytt grep i skolen, enda dette er et lovfestet krav i alle læreplanrevisjoner (opplæringsloven § 12–5). Ny generell del av læreplanverket, som utdyper skolens brede samfunnsmandat, presenteres også som en nyhet. Men fornyelsen ble vedtatt av Stortinget i juni 2013, og ny generell del burde strengt tatt vært lagt frem sammen med meldingen.

Gode resultater i skolen er aldri et resultat av en naturlig utvikling, men av aktive politiske valg og prioriteringer i tett samarbeid med dem som gjør jobben hver dag ute i skolen. Mangelen på lederskap fra kunnskapsministerens side er i seg selv et hinder for oss som skal løfte norsk skole ute i kommunene. For vi kommer ikke nærmere fremtidens skole ved å hoppe over det som egentlig er kjernen i politikken, altså å peke ut en kurs som vil ta oss videre.

Tone Tellevik Dahl,
byråd for oppvekst og kunnskap i Oslo

På tide å lese boka?

ØKONOMISK TEORI

Ingrid Kvangraven

Jørgen Sandemose (8. juni) fortsetter å kritisere Anwar Shaikhs teori blindt uten å forholde seg til hva Shaikh faktisk forklarer nøye og detaljert i boka «Capitalism – Competition, Conflict, Crises». Sandemose anklager Shaikh for å ha «forvekslet» en arbeidsverditheori basert på verdiskapende arbeid og en basert på inntekt. Det er vanskelig å forstå hvor denne kritikken kommer fra, ettersom Shaikh faktisk skiller skarpt mellom disse konseptene i boka.

I Shaikhs rammeverk kommer næringsprofit fra merverdi, som igjen kommer fra merarbeid. I boka forklarer Shaikh forholdet mellom arbeidstid og det produserte produktet og merarbeidstid som grunnlaget for merproduksjon. I kapittel fire beskriver Shaikh produksjonsprosessen som en arbeidsprosess, og i kapittel seks beskriver han merarbeidstid som kilden til merverdi og som hovedgrunnlaget for næringsprofit.

Når man beveger seg fra det abstrakte og til det mer konkrete, ser man at merverdi manifesterer seg i form av profit, renter og inntekter. Da man introduserer konkurranse mellom bedrifter, har man nådd et svært konkret fenomen.

Når man beveger seg videre til empirisk arbeid vil man møte på en rekke konseptuelle utfordringer og måleproblemer som man ikke trenger å forholde seg til om man bare driver med teori. For eksempel kan man ikke empirisk måle profitttraten i en sektor uten å forholde seg til variabler som kapital og arbeidskostnader. Dermed støter man på problemer som Sandemose riktig påpeker: Sraffas kritikk gjelder både for nyklassisk og marxistisk «kapital». Denne kritikken er naturlig nok godt kjent blant marxistiske økonomer, særlig de som driver med empirisk arbeid, noe Shaikh også diskuterer i kapittel fire og seks.

I boka til Shaikh forklares det i detalj hvordan hans teori kan måles opp mot Marx, Smith, Ricardo, Keynes, postkeynesiansk teori, nyklassisk økonomisk teori, samt observerbare empiriske mønstre.

Jeg gjenfar derfor bare min første anbefaling til Sandemose: Les boka til Shaikh!

Ingrid Kvangraven,
ph.d.-student, The New School
kvaniz263@newschool.edu

En siste hilsen til den siste Sovjetstat

SVENSK OFFENTLIGHET

Karl-Olov Arnstberg

Det finnes enkelte venstredebattanter som liker å skvette brunfarge på meningsmotstanderne sine. Grunnen til at Sigurd Allern kaller meg for høyreekstremist og -aktivist, er at han ikke liker forskningen min om og advarslene mine mot konsekvensene av Sveriges ekstreme innvandringspolitikk. Sammen med journalisten Gunnar Sandelin var jeg blant dem som først slo alarm. Vi skrev to bøker med tittelen «Invandring och mörklägg-

ning» (I & II) – mer enn 800 faktaspekkede sider med et omfangsrikt noteapparat. Dessverre har det vist seg at vi både hadde rett og fikk rett i det vi skrev. Men slike ting interesserer ikke Sigurd Allern, like lite som at han kan tenke seg å lese den lille, rakryggede avisen «Nya Tider». Verden er for ham inndelt i sånt som er venstre – knallbra! – og det som er høyre – fysj og føy!

Jeg trenger ingen politisk krykke og er uinteressert i ideologiske posisjoner. Jeg er ingen aktivist. Derimot er jeg svært urolig for hvordan det skal gå med Sverige. Til opplysning går det så langt ikke særlig bra. Ikke bra i det

hele tatt. Det har også politikerne omsider oppdagget, og de har kommet på bedre tanker foran galgen.

Det er én ting jeg vil takke Sigurd Allern for. Det er at han retter opp min feilstaving av Marika Formgrens navn. Det gir leserne muligheten til å google henne og se hvilken interessant tenker og glitrende stilist hun er. At hun forsvarte signaturen Julia Caesar, den beske og mye leste kritikeren av svensk innvandringspolitikk, har med ytringsfrihet å gjøre.

Slik jeg forstår ut fra det Sigurd Allern skriver, er ikke det noe han har interesse av.

For 17 år siden beskrev den sosialdemokratiske politiker Bjørn Rosengren Norge som den siste Sovjetstat. Ut fra egne erfaringer om Norge, og norske sosialantropologer spesielt, syntes jeg det var merkelig, og jeg har alltid fundert på hva Bjørn Rosengren siktet til. Nå slår det meg at det kanskje var Sigurd Allern han hadde støtt på.

Karl-Olov Arnstberg,
pensjonert professor ved
Stockholms Universitet

kooa@arnstberg.se

